



**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 40. Ad judicandum, num pœnitens habeat dispositiones à Patribus
requisitas, præsertim amorem, de quo capite 38. vel etiam gratiam
sanctificantem, attendendum non quid dicat, sed quid faciat; ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

Est quia hoc rarum, idèdè facile non præsumendum. Moniales sanctissimæ, & maximè reformatæ, absque speciali licentia, non nisi bis, ter vè ad summum in hebdomada communicant. Et magis ille Sanctus, Bonaventura, in animarum directione, viisq; Domini tam excellentè versatus, raras existimabat esse Laicos tam sanctos, quibus id liceret.

XXI.

503 Est gemitu dignum, esse Christianos tam paucos, qui ad frequentem Communionem dispositi sint. Nec minùs deplorandum, quòd homines imperfectissimi ad sacram mensam frequentissimè accedant. Male faciunt priores, quòd ad eam se per vitam sanctiorem non disponant; laudandi tamen, quòd, dum ejusmodi sunt, non nisi rarò ad eam accedant. Posteriores nullà ratione excusabiles sunt.

XXII.

Sunt qui octavo quoque die communicant, qui nec quater in anno communicare digni sunt. An non bonum foret illis consilium, ut rarius communicarent, donec melius dispositi forent?

XXIII.

504 Jure metuendum, ne dæmon à frequentiori Communionis usu deterreat animas qualdam ad eam optimè dispositas, sed nimium timiditas. An minùs metuendum, ne ad eam plurimas inducat pessimè dispositas?

XXIV.

505 Non omnes, quovis in statu, communicare debent frequenter; sed omnes satagere, ut in eo se statu, & tam sanctà dispositione constituent, quà id liceat. Itaque qui non communicant, nisi quater in anno, satagant sic vivere, ut octiduis singulis: qui octiduis singulis, ad primorum Christianorum sanctitatem assurgant, ut, quemadmodum illi, ad sacram mensam quotidie accedant.

XXV.

Major Jesu Christo honor nunquam defertur, quàm frequenter communicando, modò adit sanctitas ad id ab ipso & ab Ecclesia requisita. Isto dumtaxat sensu propositio illa est vera, omni alio falsa.

XXVI.

506 Charitas, sanctitatis origo, regula est Communionum. Vitæ tua sanctior est, purior, magis interna, magis à seculo aliena, quàm antè fuit? Ad sacram mensam frequentius accede. At si vita tua magis laxa sit, & dissipata, serià & attentà mente perpende, an non consultò rarius, quàm frequentius accederes, ut te melius disponeres. Non ergo fallere te ipsum, sed ut securus de te, tuoque statu ferat judicium, sapientis Directoris exquire consilium.

XXVII.

At ubi Directorem illum sapientem invenies? Rarum illum tempore tuo dicebat S. Franciscus Salesius, & adeò rarum, ut unus ex decem milibus eligendus foret. Minùsne rarus nostro hoc tempore? Inveniuntur tamen, nec difficulter cognoscuntur, dummodò de illis juxta Evangelicæ Apostolicæque Regulas discretioris judicium feratur.

XXVIII.

507 Amor (inquit sanctus hujus sæculi Episcopus) rarioris frequentiorisvè Communionis mensura est. Major vel minor charitas illius usum abstinentiamque plus vel minùs utilem facit. Laudandus Zachæus, laudandus Mathæus, qui Dominum in domos suas confidenter suscipiunt. Laudandus Centurio, laudandus S. Petrus, qui eum humiliter deprecantur, ut à se recedat.

XXIX.

Non minoris æstimat Augustinus eos, qui ex reverentia & humilitate aliquando abstinere à Com-

munionem, quàm qui ex sanctæ devotionis, seu fiducia & amoris affectu ad eam accedunt. Utraque hæc sententia optima est, utraque sanctissima. Si tamen fas esset decidere, quòd sibi decidendum Sanctus ille non censuit; posterior priori præferenda videretur.

508 Illæ sunt Regulae laudatissimi illius totoque Orbe celeberrimi Episcopi, Sanctorum monitis & instructionibus capite præcedenti exhibitæ planè conformes, nec divinissimi hujus Sacramenti dignitati, fructuosæque receptioni parum consulentes. Facile (cas legendo) colligere est, fideles per eas non detereri à frequenti Communionem, sed moneri de procuranda ad eam dispositione, quam Ecclesia, quam etiam tam divini Sacramenti sanctitas, à Christianis postulat. Utinam ad eam omnes taliter dispositi essent. Sed, ut idem Episcopus piè deplorat, unum è gravissimis Ecclesiæ malis est exiguus ardor, quo Christianorum pars magna ad Sacramenta accedit. O quàm longè distamus à felicibus illis sæculis, in quibus primorum Christianorum sanctitas ipsos Communionem quotidianà dignos reddebat! Hoc potenti subsidio superabant ipsi, nosque cum ipsis facile superemus tentationes vehementissimas, & vanas sæculi delicias. Et quare superabant? Quia ad sacram mensam accedebant fide vivà & generosà, semper prompti Deo vitam suam, suæque omnia in sacrificium immolare. Aversi omnimò à mundo, spem omnem suam collocabant in Deo, totique à mundo alieni, pro vitæ & morum suorum regula solum habebant Evangelium, centies mori parati, potius quàm fœdari moribus hominum mundanorum. Sic ergo in charitate radicati, & fundati ad divinum hoc convivium accedebant flagrantè amore Dei, ab eoque recedebant ut leones flammam spirantes, dæmonibus terribiles effecti, & quibuldam velut auris armis adversus fidei, spei & charitatis suæ hostes septi undequaque, ac communiti, tantique mysterii virtute terram in cælum convertentes, velut Aquilæ iursum indefinenter evolabant, nullumque cum terra commercium habebant, sed animo sublimi in cælis semper conversantes, Solem justitiæ acutis ac perspicacibus mentis oculis semper intuebantur. Ad illas tam sanctas dispositiones annitatur & nos, ut eorumdem fructuum mereamur esse participes.

CAPUT XL.

Ad judicandum, num penitens habeat dispositiones à Patribus requisitas, præsertim amorem, de quo capite 38. vel etiam gratiam sanctificantem, attendendum non quia dicat, sed quid faciat; nec tam habenda est ratio sterilitatis cogitationum, resolutionum, desideriorum, vel momentaneorum affectionum ipsius, quàm ad opera, mores & vitam.

Hanc regulam Veritas docet. Est proinde veritas immobilis, sicut Matth. 24. dicit: Cælum & terra transibunt: verba autem mea non præteribunt. Hanc (inquam) regulam Veritas docet 1^o. dum Matth. 7. dicit: *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Luc. 6. *Unaqueque arbor, etiam rationalis, de fructu suo cognoscitur.* Non itaque de foliis verborum, sed de fructibus operum, ut sancti Patres interpretantur.

2^o. dum Matth. 7. rursum ait: *Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? Omnis arbor bona, bonos fructus facit. Omnis proinde arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Et iterum: *Non omnis qui di-*

cit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum celorum: sed qui facit voluntatem Patris mei.

511 3^o. dum ait Joan. 14. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est qui diligit me. Qui non diligit me, sermones meos non servat.*

512 4^o. dum per dilectum Discipulum suum i. Joan. 1. dicit: *Si dixerimus, quoniam societatem habemus cum eo, & in tenebris ambulamus, id est facimus opera tenebrarum mentimur, & veritatem non facimus.* Et c. 2. *In hoc scimus, quoniam cognovimus eum, si mandata eius observemus. Qui dicit se nosse eum, & mandata eius non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. Qui autem servat verbum eius, verè in hoc charitas perfecta est. Es in hoc scimus, quoniam in ipso junus. Qui dicit se in ipso manere, debet sicut ille ambulavit, & ipse ambulare.* Et c. 3. *Filioli, nemo vos seducat: qui facit iustitiam, iustus est. Qui facit peccatum, ex diabolo est. Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.*

513 5^o. dum per Jacobum Apollolum Jacob. 2. dicit: *Quid prodest, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat. ostende mihi fidem tuam sine operibus, & ostendam tibi ex operibus fidem meam. fides sine operibus mortua est, similis fidei demoniorum: nam & demones credunt & contremiscunt.*

514 Observazione dignum est quòd Apostolus non dicat: *fides sine charitate*, sed *sine operibus mortua est*. Tamen enim charitas, sicut reliquarum virtutum, sic & fidei anima sit, facit tamen mali Christiani seducunt semetipsos, putantes charitatem se habere, cum pleni sint amore sui & mundi. Idèd ergo dixit: *fides sine operibus mortua est*, ut mali Christiani ex suis operibus ad oculum convincerentur, se nec fidem vivam (quæ per charitatem operatur) nec proximè charitatem habere, quia fides sine operibus, id est sine vita regulis Evangelicis conformi, mortua est. In ea proinde, sicut & in omnibus Confessionibus & Communionibus suis, ipsos non benè confidere.

515 Simile quid Augustinus observavit in exposit. epist. ad Galat. ubi quærit: *cum in duobus preceptis dilectionis Dei & proximi, perfecta sit charitas, quæ, teste Apostolo, plenitudo legis est: cur Apostolus, & in hac (ad Galatas) & in illa ad Romanos epistola, solam proximi dilectionem commemorat, nisi quia in dilectione Dei mensiri possunt homines, quia rariores tentationes eam probant. In dilectione autem proximi facilius convincuntur eam non habere, dum iniqua cum hominibus agunt. Et ideo opportunius commemoratur illud, de quo quisque facilius convincitur.*

516 6^o. idipsum probatur ex doctrina Sanctorum, ex qua certum esse dicit Cajetanus 3. p. 9. 79. amorem Dei non esse otiosum, veramque charitatem si ne operibus non dari; id est seipsum decipere, qui sibi persuadet se Deum diligere, si non declinet à malo quod prohibetur, nec faciat bonum quod præcipitur. *Namquid charitas permittit aliquid mali se facere et quem diligit? Sed fortè tantummodo mali nihil facit, non etiam aliquid boni. Ergone charitas permittit te non præstare quiaquid potes ei quem diligit? ... ipsa dilectio vacare non potest. Da mihi vacantem amorem, & nihil operantem. Dilectio vacare non potest, nisi & mali nihil operetur, & quicquid potest boni operetur. Quid enim facit dilectio? declina à malo & fac bonum.* August. præfat. in Psal. 31. *Numquam est amor Dei otiosus (ait Gregorius hom. 30. in Evang.) operatur enim magna, si est. Si vero operari renuit, amor non est. Et ratio est, quia amor vita animæ est, ignis est. Nec vita autem otiosa esse potest, nec ignis, nec sine actione esse potest, nec animam inflamat, quin flammula ipsius, seu scintilla ad extra appareat.*

Scio quòd S. Thomas 2. 2. q. 14. a. 11. ad 3. allata Gregorii verba sic explicat: *Amor Dei semper magna operatur in proposito. non tamen semper magna operatur in actu, propter conditionem subiecti. Sed in primis hoc idèd dicit, quia subiectum, sive homo, in mortali corpore, ob varias hujus vite necessitates, non potest semper magna operari in actu, ut constat ex ratione ipsius. Deinde hoc haud dubie intelligit de proposito, non otioso, quod oblatà occasione, vel cum potest & debet, nihil operatur in actu (cum manifestum sit, non verificari dictum Gregorii, amor Dei nunquam est otiosus, per propositum operandi otiosum) sed de proposito effectivo, seu efficaci, vi cuius amans diligenter operatur pro tempore & loco. Denique S. Doctor solum vult, dictum Gregorii ad sui veritatem non postulare, ut amans Deum sit physicè in actione continua (hoc enim est supra hominis conditionem) sed solum in proposito operandi pro tempore & loco, ita ut suo tempore & loco operari non negligat. Sic enim moraliter loquendo salvatur veritas dicti Gregoriana; quemadmodum veritas hujus propositionis, Petrus nunquam est otiosus, moraliter salvatur per hoc quòd Petrus pro tempore & loco operari nunquam negligat. Si ergo amor Dei, quem quis se habere dicit, pro tempore & loco negligat declinare à malo, & facere bonum, verus Dei amor non est, & qui Deum se amare dicit, nec tamen declinat à malo, nec facit bonum, cum potest & debet, ipse se seducit.*

7^o. idipsum probatur ex alia doctrina Sanctorum, ex qua habemus, verum amorem probari, non verbis, & iteribus affectionibus, aut desideris, sed operibus. Nam, ut D. Gregorius homil. 30. in Evang. ait, *ecce si unusquisque vestram requiratur, an diligat Deum, tota fiducia, & securità mente respondet, diligo. In ipso autem lectionis exordio audistis, si quis diligit me, sermonem meum servabit. Probatur ergo dilectionis, exhibitio est operis. Hinc in epistola sua idem Joannes dicit: qui dicit, diligo Deum, & mandata eius non custodit, mendax est. Ad visum ipsos ergo, Fratres, retrorsus redite, si Deum verè amatis, exquirite. Nec tamen sibi aliquis credat (nota bene) quidquid sibi ammus, sine operis attestacione respondeat. De dilectione Dei lingua, mens, & vita requiruntur.*

Et S. Aelredus in speculo charitatis c. 7. testatur, etiam perditæ vitæ homines subinde sentire momentaneas divini amoris affectiones, exemplum proferens illius, qui cum mortali vitium gurgite absorptus, omni se spurcitia & immunditia traderet, nihil proxijs si gurgit perboroseceret, in tali vita sapientius compungebatur, nec solum timore pœnæ, & peccatorum suorum recordatione, quod fortè nemo miraretur; sed etiam miro affectu in amoris Jesu Christi dulcedinem resolutus, quodam mentis oculo ipsum videretur amplecti.

An putas illum fuisse verum Dei amorem? non: quia, ut S. Aelredus c. 17. pergit, non secundum momentaneum illam, & ut ita dixerim, horarium affectionem Dei pensandum est amor. Quod ex contrariis exemplis perspicuum est insuere. Cum enim in tragædiis, vanisque carminibus, quicquid injuriarum fingitur, vel oppressus, cuius amabilem pulchritudinem, fortissimè mirabilis, gratiosus prædicatur affectus, si qui hæc, vel eum canuntur audiens, vel convenit, usque ad expressionem lachrymarum, quodam moveatur affectu, nonne per absurdum est, ex hac vanissima prædicatione amoris ejus qualitate capere coniecturam; ut hinc fabulosum illum necio quem esse metuer amare, pro cuius ereptione, etiam si hæc omnia verè & oculis gererentur, ne modicam quidem substantiam sua portionem pateretur expensæ? Simili profecto ineptia est, inò multo majori insania, si quisquam luxuriosus,

rigus, aut tepidus, occultis Dei dispensatione (vel diabolica cordis emolitione) ob quosdam internos compungatur affectus, ad vana & lubrica, & fordes prius denud reversurus, secundum seriles has lachrymas, & momentaneos affectus, de eius dilectione terre sententiam.

521 Unde Gregorius ubi supra colligit, eos verè Deum non diligere, qui ad horam, audiendo verbum Dei, per compunctionem habent aliquem Dei respectum, sed postea citò & faciliè ad peccata tentati redeunt. Explicans namque verba illa: *Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diligit eum, & mansionem apud eum faciemus: Videte (inquit) quid veritas dicat: venimus, & apud eum mansionem faciemus. In quorundam enim corda venit, per gratiam excitantem, & mansionem non facit, per Spiritum sanctum inhabitantem: quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt; sed tentationis tempore, hoc ipsum quod compuncti fuerant, obliviscuntur, sique (id est citò & faciliè) ad perpetranda peccata redeunt, ac si ea minime planxissent. Quod signum est horariam compunctionem ipsorum ex vera dilectione Dei non processisse. Quia si ex ea processisset, Deus in ipsis mansionem fecisset, ut declarat sequentibus verbis: qui ergo Deum verè diligit... in eius corde Dominus venit, & mansionem facit.*

522 Igitur non secundum hos momentaneos affectus... Dei estimandus est amor (prosequitur S. Aelredus c. 18.) sed potius secundum continuam ipsius voluntatis qualitatem. Suam enim voluntatem Dei voluntati conjungere, ut qualibet divina voluntas prescribat, voluntas humana velit, ut nulla sit alia causa, cur hoc aut illud velit voluntas humana, nisi quia hoc Deum velle cognoscit, hoc utique Deum amare est. Nam voluntas nihil aliud est quam amor... Sane hæc voluntas non secundum momentaneos quoque affectus, sed secundum duo quedam judicanda est, passionem scilicet, & actionem: si videlicet ea que Deus intulerit, vel inferri permiserit, patienter sustineat, & ea que jussit, ferventer adimpleat.

Cæterum, ut ait B. Gregorius, nemo credat, quiquid sibi, mens sine operibus, de Dei amore respondeat. Eius est enim sententia qui non mentitur, qui habet mandata mea, & servat ea, hic est qui, me diligit... Proinde affectus illos sentire, non ita, ut autumat, Deum amare est... Ut ergo simplicioribus verbis utar, qui quantumcumque potest, insistit, ut Deum habeat, mandatis videlicet eius obtemperando, & secundum Apostolica & Evangelica præcepta, sobriè, & justè, & pie vivendo, etsi nihil hujus dulcedinis gustet, Deum tamen diligere dicendus est, ipso attestante, qui ait: "qui mandata mea custodit, ille est qui diligit me." Qui verò quotidie hunc experitur affectum, & nihilominus divina voluntati sua desideria præponit, non quidem Deum diligere, sed ingessum suæ menti divinæ dispensatione spirituales saporem non nisi sentire credendus est.

523 Merito proinde cap. 20. exclamat: *O quam miserabiliter falluntur, quam sunt sua salutis prodatores, qui visis innumerabilibus ac damnabilibus implicati, si quid hujus, de quo loqueris, experiantur affectus, non solum sibi veniam de præteritis pollicentur, imò ad eadem securius quodammodo revertuntur, nec aliquid hoc spirituali incitamento proficiunt, sed sanctiores semetipsos arbitantes, in suis forditibus vel negligentibus impudentius voluntantur. Fortè de talibus ait Apostolus: "dedit illis Deus, spiritum compunctionis, oculos ut non viderent, & aures ut non audiant." Numquid non genus hoc compunctionis excæcat oculos, aures obturat illorum, qui immansissimas vitiorum sordes, sine penitentiæ fructibus (emendatione scilicet vitæ, castigacioneque peccatis proportionata) paucis his lachrymis estimant abluendas.*

Tom. III.

Sibi itaque dictum accipiat, quisquis se dicit Christianum, religiosum, à peccatis conversum, Deum amantem, &c. quod Augustinus tr. 5. in r. epist. Joan. ait: *Quomodo te gloriaris esse Christianum, religiosum, à peccatis conversum, Deum amantem? Nomen habes, & facta non habes. Si autem nomen secutum fuerit opus, dicat te quisquam paganum, irreligiosum, peccatorem, &c. tu factis ostende te Christianum, religiosum, &c. Nam si factis non ostendis te Christianum, omnes te Christianum vocent, quid tibi prodest nomen, ubi res non invenitur?*

Sibi etiam dictum accipiat, quisquis se dicit, vel se putat justum, Dei amicum, vestem habentem nuptialem, dignum mensæ Jesu Christi, &c. ut pote singulis hebdomadibus sacramentaliter peccata confitentem. Sibi (inquam) dictum putet, quod dilectus Christi discipulus ait I. Joan. 3. *Filioli nemo vos seducat: qui facit justitiam, justus est. Non ille proinde qui loquitur, vel qui se justum aut religiosum dicit, vel cogitat, nec ille qui sterilia concipit desideria, seu bonas voluntates, similes iis quibus infernus est pavimentatus, sed qui facit justitiam, qui vitam tranfgit in exercitiis justitiæ, qui declinat à malo, & facit bonum, qui vivit secundum Apostolicas & Evangelicas regulas, vel suæ Religionis regulas, justus est vel religiosus. Qui verò in Religione non religiosè vivit, religiosus non est. Similiter qui facit crimina, quæ non facit bonæ fidei, nec bonæ spei Christianus, qui nullà hebdomadà non violat per crimina sua templum Dei, quamlibet frequenter confiteatur, & communiceat, teste Spiritu Sancto, habendus non est filius Dei, sed diaboli: Qui facit peccatum, ex diabolo est.*

Octavo probatur ratione: quia talis unusquisque judicandus est, non qualem se probat verbis, & sterilibus resolutionibus, sed qualem se probat factis, saltem si facta sint contraria verbis: melior est enim vox operis, quam vox oris. Petrus Eleensis compend. in Job. Et in invectiva. Et plenius est opere docere, quam voce. S. Leo serm. de S. Laurentio: *Non audio quid quisquam sonet, sed quid vivat* (ait Augustinus tr. 3. in Epist. Joan.) *Opera loquuntur, & verba requiruntur?* Et quid verba sunt, quid sterilia proposita & desideria, quid etiam lachrymæ, & similia sine operibus, nihil nisi folia & flores? Atqui non ex foliis, non ex floribus, sed ex fructu arbor bona, malare cognoscitur (ait Bernardus epist. 107.) *Denique a fructibus eorum cognoscetis eos. Ad quam Increta & Incarnata Veritatis regulam attendens S. Cæcilius serm. 57. edit. noviss. Ego timeo (inquit) ne forte iste talis penitens, nec in conscientia sua habuerit (seducendo semetipsum) quod in operibus non ostendit. Quia etsi cor videre non possumus, tamen secundum Evangelicam sententiam, ex fructibus eorum cognoscetis eos.*

CAPUT XLI.

Id ipsum ostenditur ex communi sensu omnium hominum, maneque ostenditur effugium Reccentiorum, aientium, de vera contritione, veraque Communionem judicandum ex operibus internis, non externis.

527 Nonò probatur ex communi hominum sensu. Nemo est enim, qui humilem, castum, obedientem, &c. judicat hominem, qui in omni penè occasione factis se superbum potius ostendit, quam humilem, potius luxuriosum, quam castum, potius rebellem, seu reluctantem voluntati Superiorum, quam obedientem, quamlibet se dicat humilem, castum, obedientem, quamlibet etiam

T